

DE PARADOXEN VAN DE VREEMDELING

Door Erica Smits

Van granaatwerpende baby's tot donorhart, van de erotische vreemdeling van Pasolini tot de nobele wilde van Gauguin. Vreemdelingen zijn er in alle soorten. In de lecture-performance *ME AND MY STRANGER* die Sarah Vanhee presenteerde in Frascati WG komen ze allemaal voorbij.

De vreemdeling is een indringer, stelt de Franse filosoof Nancy in zijn essay *L'INTRUS*. Hij schrijft: 'Er moet iets van een indringer in de vreemdeling aanwezig blijven, anders zou de vreemdeling zijn vreemd-zijn verliezen.' De vreemdeling gastvrij verwelkomen maakt dat hij niet langer een vreemdeling is. De gast past zich aan aan zijn gastheer en de gastheer aan de gast. Daarmee verliezen beide partijen iets van hun eigen identiteit.

Het is een van de gedachtegangen in het onderzoek van Sarah Vanhee naar het fenomeen 'vreemdeling'. Met niets dan twee projectieschermen, een stoel en een stapeltje boeken maakt ze het publiek deelgenoot van een reeks inspiratiebronnen en ideeën. Van de vreemdeling in Pasolini's *TEOREMA*, het lichaamsvreemde donorhart van Nancy en angst voor Vietnamese baby's tot straatinterviews met Amsterdammers, de superieure houding van het Westen en de Europese grensbewaking.

CHARLIE CHAPLIN

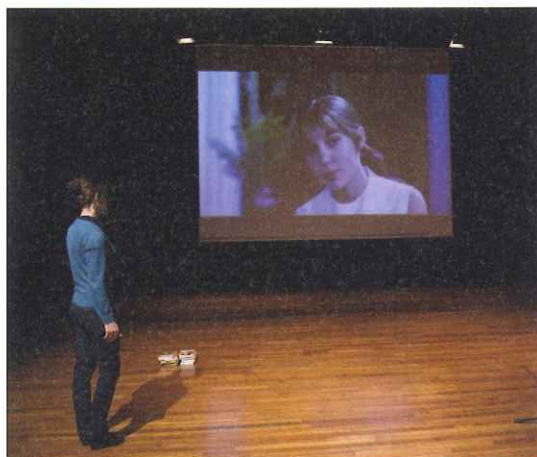
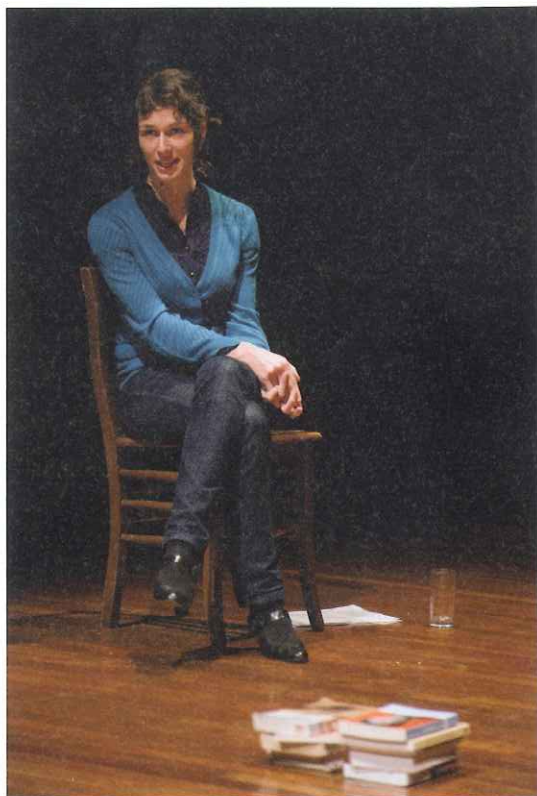
ME AND MY STRANGER is de derde theaterproduc-

tie die Vanhee sinds haar afstuderen aan de Mimeopleiding in 2007 maakte bij Frascati. In *HOW THEY DISAPPEARED* (2008) benoemen twee jonge vrouwen in een lege ruimte de situatie. Wij, spelers en publiek, zijn het hier en nu. In een hypnotiserende cadans van een continue heupwiegende beweging en met simpele, heldere constatering benoemen de spelers vervolgens alles wat er niet is. Er zijn geen leeuwen bijvoorbeeld. Er is geen beamer, geen Charlie Chaplin of Iggy Pop, geen Boeddha, geen slechte ideeën, geen conflicten en geen piña colada. Elk item dat ze noemen prikkelt de verbeelding van de toeschouwer. Even zie je Charlie Chaplin voor je en proef je de smaak van een piña colada.

In het meer politiek gekleurde *WEUSALL* (2009) speelde Vanhee eveneens met woorden in een lege ruimte. Op een groot scherm worden teksten in witte letters geprojecteerd tegen een zwarte achtergrond. Deze teksten zijn opgesteld in de wij-vorm en spreken het publiek als collectief aan. Als individuele toeschouwer word je aangesproken op kenmerken van de groep waarin je je geenszins herkent en de woorden die je leest vullen je identiteit in. Dat is confronterend en ongemakkelijk.

VOICE-OVER

Het is een veelheid aan uiteenlopend materiaal die in een sobere setting

ME AND MY STRANGER (2010), Sarah Vanhee
FOTO'S Anna van Kooij

wordt gepresenteerd. Oppervlakkigheid ligt op de loer. Vanhee toont, denkt, bespreekt. Ze refereert zo nu en dan aan de politieke connotaties die tegenwoordig aan het begrip 'vreemdeling' kleven, zonder daarbij echt stelling te nemen. Toch weet Vanhee in *ME & MY STRANGER* de eenvormigheid van een *lecture-performance* te vermijden door een interessante theatrale ingreep toe te passen. Via een voice-over spreekt een mannelijke stem het publiek toe. 'We zien een blanke West-Europese vrouw,' meldt hij al vroeg in de voorstelling. 'Stilte. We zien Sarah op de rug. We vragen ons af wat ze denkt.' De voice-overstem levert commentaar op wat er op de vloer te zien is en stuurt daarmee het kijken en het denken van de toeschouwer. Net als in *WEUSALL* wordt het publiek door de voice-over tot een collectief gemaakt. In dit geval is de performer het individu dat zich onderscheidt van de groep. Het publiek kijkt vanaf een afstand naar die 'ander'.

De 'ander' confronteert je met wie je zelf bent, zo stelt Nancy. Een vreemdeling verandert je waardoor je jezelf niet meer bent. Zo ver gaat de avond niet. De gemoedelijke sfeer van de avond en de genuanceerde inhoud van het verhaal van Vanhee maken van *ME AND MY STRANGER* juist een aangename uitnodiging mee te gaan in haar bespiegelingen over de vreemdeling.

[advertentie]

ArtEZ Expertisecentrum Kunsteducatie

master kunsteducatie

De ArtEZ master kunsteducatie is een tweejarige deeltijdopleiding met een aantrekkelijk interdisciplinair programma in één lesdag per week. De master biedt verdiepende kennis over kunst, educatie, onderzoek en management. Docenten beeldend, theater, dans, muziek en andere professionals in de kunsteducatie kunnen zich ontwikkelen tot breed inzetbare experts in het kunsteducatieve werkveld.
www.artez.nl/kunsteducatie

Informatiedagen:

05 juli 2010 van 19.00-21.00

30 aug 2010 van 10.00-12.00

Locatie: ArtEZ hogeschool voor de kunsten
Rijnvis Feithlaan 50, 8021 AM ZWOLLE

Info en aanmelden: kunsteducatie@artez.nl

Arnhem

Enschede

Zwolle

kom naar de
informatiedag!

Vrijdag 12 maart

'Toen werd hij wakker en bleek dat alles slechts een droom was geweest.' Die zin, ik meen uit *DAANTJE GAAT UIT WANDELEN*, schoot me te binnen tijdens de ontknoping van *DE CITY* van Martin Crimp. Alles bleek verzonnen, goh, wie had dat kunnen denken? Nee maar, een verzonnen toneelstuk! Daar kom je alleen mee weg als je het doet met het raffinement van een Paul Auster of Harold Pinter en dan nog – we hebben het wel even gehad.

Een vastgelopen huwelijk, daar draait het om. Meneer haalt zich van alles in het hoofd, gevoed door verzinsels van mevrouw. Paul Koek en zijn Veenfabriek hebben zich daar aardig uit weten te redden door alle acteurs, behalve meneer, een zwijgende dubbelfiguur te geven en dat hele peloton flink in beweging te houden met verkleedpartijen en lichtelijk bizarre acts. Het liep lekker en er werd goed gespeeld.

Woensdag 17 maart

Hotel Modern filmt op het toneel opgestelde maquettes waarin van alles gebeurt en projecteert die beelden op een groot doek. Ik ben ooit eens gaan kijken en dacht: nee, niet voor mij, ze praten er zo lelijk bij. Het was een Shakespeare-tragedie en liefhebbers zeiden dat ik nou net de verkeerde voorstelling had gezien, de eigen bedenkzels van Hotel Modern waren beter. Dus vanavond naar *DE GROTE OORLOG*, herneming van een succesvoorstelling over de Eerste Wereldoorlog. Het begint als een geschiedenisles, met een kaart van Europa en het schot in Sarajevo. Daarna beelden van loopgraven (in potgrond), artilleriebombardementen (rotjes en kerststerretjes) en gifgasaanvallen (rookpot) ter illustratie van voorgelezen passages uit dagboeken en brieven van soldaten.

Heel vindingrijk, zoals bijvoorbeeld met peterselie een bos wordt gesuggereerd, maar in de potgrond in mijn hoofd kwam weinig tot bloei. Als alles wordt geïllustreerd krijgt mijn verbeelding geen kans zich ermee te mee bemoeien, ik mocht me vergapen aan een aardig kunstje en dat was het.